

njem knjiga. Samostalno izlaže u Torontu 1981, 1992; New Yorku 1989. i Quebecu 1993.

LIT.: P. Gladu, Une peinture pas à pas Rajka Kupesic, Magazin Art (Québec), 1993. S. Bg.

KURIJA, kuća plemića ili crkvenoga uglednika (kanonika, župnika), koja služi vlasniku kao stalno boravište, a nalazi se na posjedu, u selu ili u gradu. Jednokatne kurije neznatno se razlikuju od skromnijih velikaških dvoraca, a prizemne od građanskih i seljačkih kuća. Osim zidanih gradile su se od drva, a najviše ih je bilo u Zagorju i Turopolju. U nizu od pet soba u prizemlju ili na prvome katu srednja, najveća, služila je kao blagovaonica (tzv. palača); tu se zbivao društveni život ladanja (*Gredice* K. Š. Gajskog, *Valentinovo* J. Leskovara, *Trnovec* K. Igalfyja). Drvene kurije (*Škaričev*; kurija Bedekovića u Maloj Mlaci i Alapića u Vukovini) vrijedni su primjerci autohtone drvene arhitekture; mnoge od njih su nestale. Posebnu očuvanu skupinu čini niz kanoničkih kurija na Kaptolu u Zagrebu. Jedna od najstarijih je tzv. prepoštija (Kaptol 7) iz sred. XVII. st., a većina od njih primjer je kvalitetne barokne arhitekture iz XVIII. st.

LIT.: L. Dobronić, Zagrebački Kaptol i Gornji grad nekad i danas, Zagreb 1988. R.

KURILOVEC, selo J od Velike Gorice kraj Zagreba. Nađeni su ostaci rim. ceste Andautonia—Siscia. Među drvenim kurijama turopoljskih plemića (Malenić, Josipović, Jelačić) bila je najreprezentativnija Pogledičeva jednokatna brvnara iz 1750, primjer autohtone stambene arhitekture. Imala je tlocrt u obliku ključa i krovšte veće od visine same kurije, te kućni oratorij s rokokoo oltarom Sv. Florijana. Napuštena je u prvim desetljećima XX. st. i konačno srušena.

A. Ht.

KURJAK, selo u Krbavi JZ od Udbine. Nedaleko od mjesta nalaze se ostaci utvrđenoga grada Kurjaka, za koji se drži da je bio najstarije prebivalište krbavskih knezova. Prvi se put spominje 1334. u vezi s knezom Kurjakom i njegovim sinovima Budislavom, Grgurom i Pavlom.

LIT.: G. Szabo, SG.

KUSANIĆ, Andrija, naivni kipar (Brežani kraj Karlovca, 21. XII. 1940). Završio šumarsku školu. Rezbari kipove u drvu od 1967. Samostalno je izlagao u Karlovcu (1971) i Trebnju (1975).

LIT.: M. Jutrašek, Andrija Kusanić (katalog), Trebnje 1975.

KUSIK, Branimir David, slikar i grafičar (Osijek, 13. IX. 1946). Završio je Akademiju (G. Stupica) i specijalizirao grafiku (1975—77) u Ljubljani (M. Pogačnik). Bio je scenograf u Hrvatskome narodnome kazalištu i voditelj galerije »Zodijak« u Osijeku. Djeluje pretežno kao grafičar (višebojne litografije) sa stilskim odrednicama koje potječu iz iskustva ekspresionizma i pop-arta. Izradio ciklus *Grafički ambijent* u kombiniranim tehnikama (slike, kolaži, otisci), litografije s elementima urbane okoline. — Izlagao je samostalno u Zagrebu (1975), Beogradu (1977) i Osijeku (1977, 1989, 1990).

LIT.: A. Bassin, Branimir David Kusik (katalog), Osijek 1977. — O. Švajcer, Suvremeni slavonski slikari i kipari (katalog), Brantford (Kanada), 1977. — Isti, Branimir D. Kusik (katalog), Osijek 1990. O. Šr.

KUS-NIKOLAJEV, Mirko, etnolog i sociolog (Zagreb, 11. V. 1896—18. III. 1961). Studirao prirodne znanosti, geografiju i filozofiju, a potom prapovijest i antropologiju. Od 1925. kustos Etnografskoga muzeja u Zagrebu. Bavio se problemima narodne umjetnosti sa stajališta sociologije te problemima akulturacije u narodnoj umjetnosti.

BIBL.: *Hrvatski seljački barok*, Etnolog (Ljubljana), 1929, 3, str. 55—72; *Ekspresionizam u seljačkoj umjetnosti*, Etnološka biblioteka, 1929, 6; *Psihološka sadržina seljačke umjetnosti*, Glasnik Etnografskog muzeja u Beogradu, 1929, 4; *Zur Symbolik des altkroatischen Bandgeflechtes*, Paideuma (Wiesbaden), 1960, 7. V. Dič.

KUŠA (Cussa), Mihael, slov. klesar (Kuši kraj Ajdovščine, Slovenija, oko 1657—Ljubljana, 8. X. 1699). Učio najvjerojatnije u Gorici. Od 1677. vodio u Ljubljani radionicu s mnogobrojnim pomoćnicima i učenicima u kojoj su se izrađivali mramorni oltari i propovjedaonice sjevernotal. ranobaroknoga tipa od crna mramora s raznobojnim mramornim umetnutim ukrasima. Ne zna se je li sam klesao kipove za oltare i propovjedaonice ili ih je gotove nabavljao u Veneciji ili Gorici. Osim mnogih oltara u Sloveniji, u Hrvatskoj je izveo propovjedaonicu u zagrebačkoj katedrali (1695) i glavni oltar u franjevačkoj crkvi u Karlovcu (1698).

LIT.: E. Čev, Kje je bil rojen kipar Mihael Cussa, ZUZ, 1951, 1. — A. Ivandija, Propovjedaonica zagrebačke katedrale, Bogoslovska smotra, 1965, 2. — D. Cvitanović, Franjevački samostan i župna crkva sv. Trojstva u Karlovcu, Zbornik Historijskog arhiva Karlovac, 1970, 2. L. D.

M. KUŠA, Andeo na propovjedaonici zagrebačke katedrale

KUŠAN, Petar, arhitekt (Zagreb, 22. V. 1932). Diplomirao na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu 1958 (M. Kauzlarić). Projektira pretežno hotele i javne zgrade. Maksimalnim raščlanjivanjem volumena uspijeva svoje objekte uskladiti s mjerilima krajolika: hoteli »Plat« u Platu (1971), »Koralj« na Krku (1972), upravna zgrada hotelskoga poduzeća »Dubrovnik« (1977), hotel »Kamensko« u Donjem Lapcu (1978), turističko-rekreacijski centar »Mihanović« u Tuželjskim Toplicama (1982), turističko naselje »Punta« u Velome Lošinj (1983).

LIT.: Hotel »Plat« kraj Dubrovnika, ČIP, 1972, 230. — Ž. Čorak, Stil i karakter suvremenih zahvata u jadranski prostor, ŽU, 1973, 19—20. — D. Kečkemet, Uloga tradicije u suvremenoj arhitekturi, ibid., 1976, 24—25. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945—1985, Arhitektura, 1986, 196—199. J. M. M.

ilustracija na str. 498

KUŠAN, Vladislav, pjesnik i lik. kritičar (Sremska Mitrovica, 3. V. 1904—Zagreb, 30. IX. 1985). Studirao filozofiju u Zagrebu (1924—30), učio glasovir i slikarstvo. Suradivao u časopisima i dnevnom tisku (»Hrvatsko kolo«, »Hrvatska prosvjeta«, »Hrvatska revija«, »Obzor«, »Savremenik«). U lik. kritikama i esejima piše o E. Vidoviću, J. Bužanu, L. Juneku, Lj. Babiću, C. Medoviću i o općim temama moderne umjetnosti.

P. KUŠAN, hotel *Plat* u Platu kraj Cavtata

BIBL.: *Ars et artifex*, Zagreb 1941; *Likovna djela u zgradi Ministarstva nastave*, Zagreb 1942; *Vilko Šeferov*, Zagreb 1973; *Delacroix*, Forum 1970, 10–11; *Moderna skulptura u Hrvata*, ibid., 1980, 1–2; *Munch i moderni ekspresionizam*, ibid., 1981, 1–2; *Imago mundi*, Zagreb 1982.

LIT.: T. Maroević, Vladislav Kušan: *Imago mundi*, ŽU, 1983, 35.

D. Hč.

KUŠANIĆ, Ivo, karikaturist i crtač (Zagreb, 9. V. 1924). Završio Akademiju u Zagrebu. Objavljivao karikature u »Kerempuhu«, »Vjesniku«, »Politici« i »Ježu«. Bio je glavni crtač u crtanim filmovima *Susret u snu*, *Strašilo* i *Lažni kanarinac* (produkcija »Zagreb filma«, 1957–58). Od 1962. živi u Beogradu, gdje osniva Studio animiranog filma pri Kulturnom centru grada, u kojemu kao redatelj i glavni crtač radi filmove *Rampa* i *Konferencija* (1966).

LIT.: D. Horvatić, Ples smrti – antologija hrvatskog humora, Zagreb 1975. – R. Munitić i Z. Sudović, Zagrebački krug crtanog filma, Zagreb 1978.

D. Hč.

KUTI, selo u Boki kotorskoj. Crkva Sv. Tome (u ruševinama) bila je jednobrodna građevina iz XI. st. Apsida je iznutra polukružna a izvana pravokutna oblika. Unutrašnje plohe bile su raščlanjene s dva para plitkih lezena, koje su formirale tri zidna odnosno svodna polja. U svakom zidnom polju bila je po jedna plitka, lučno presvođena niša, a po sredini još jedna polukružna niša, koja se, što je manje uobičajeno, pojavljuje i na zap. zidu. Tlocrt crkve Sv. Tome vrlo je blizak tlocrtu Sv. Mihajla u Stonu, a

KUTI, plutej iz crkve Sv. Tome. Herceg-Novi, Zavičajni muzej

prigodom istraživanja pronađeni su ostaci zidnih slika (XI–XII. st.) i ranoromanički plutej ukrašen stiliziranim figuralnim motivima.

LIT.: J. Kovačević i J. Pušić, Iskopavanja na ruševinama crkve Sv. Tome u Kutima – Boka Kotorska, Arheološki pregled (Beograd), 1959, 1. – T. Marasović, Prilog morfološkoj klasifikaciji ranosrednjovjekovne arhitekture u Dalmaciji, u knjizi: *Prilozi istraživanju starohrvatske arhitekture*, Split 1978.

R.

KUTINA, gradić podno Moslavačke gore. Do dolaska Turaka (sred. XVI. st.) važno mjesto u Moslavini. Od srednjovj. grada kao i od utvrde Blodyn (Balatin ili Plovdin) *J* od Kutine ostala su gradišta opasana šancima. S od Kutine ostaci su *Kutinca grada*: na brijegu dva čunja, od kojih je svaki opasan dubokim opkopom. – U Kutini se spominje župa 1334. i 1364. s crkvom Svih Svetih, a 1488. s crkvom Sv. Katarine. Iz Sv. Jelene od Podborja potječe nadgrobna ploča Stjepana de Décse iz 1462. Današnju baroknu župnu crkvu Marije Snježne dali su podići grof Karlo Erdődy i njegova žena (1729–69). To je jednobrodna građevina sa zvonikom pred glavnim ulazom; okružena je zidom koji na jednome dijelu ima trijem s dvjema zaobljenim kulama. Jednostavna vanjšina crkve odudara od bogatosti izvedene unutrašnjosti. Svod i zidovi ukrašeni su štukom i zidnim iluzionističkim slikama, koje je izveo Josip Görner 1779. Među figuralno bogatom drvenom opremom (oltari; propovjedaonica, oko 1760; orgulje, oko 1777), ističe se glavni oltar koji zaprema cijelo svetište (oko 1746). »Božji grob« s kulisama ima oblik male barokne pozornice. U Erdődyjev dvorac (pregrađen 1895) smješten je Muzej Moslavine (arheol., pov. i etnograf. odjel).

LIT.: D. Iveković, Rezultati sondažnih arheoloških istraživanja na području Moslavine, Zbornik Moslavine, Kutina 1968, str. 369–372. – J. Buturac, Kutina, Zagreb 1977. – Horvat – Matejčić – Prijatelj, Barok. – J. Meder, Orgulje u Hrvatskoj, Zagreb 1992. A. Ht.

KUTJEVO, gradić *SI* od Požege. U okolici neolitičko naselje, rim. nalazi i ugarski denari iz XV. i XVI. st. Još oko 1700. stajale su tu ruševine cistercitskoga samostana (*Abbatia B. M. V. de Gotho* iz 1232). Posjed pripada od 1700. isusovcima. Oni su 1725. sagradili jednokatnu rezidenciju (oko nje park) i uz nju crkvu Sv. Marije (sada župna crkva). U njoj su barokni oltari i propovjedaonica, kasnorenesansna slika *Bl. Dj. Marija s djetetom* i oltarna slika Sv. Franje Saleškoga, rad A. Cebeja (1759). Blizu crkve su veliki barokni vinarski podrumi.

LIT.: J. Lentić-Kugli, Oltarska pala Antuna Cebeja u Kutjevačkoj župnoj crkvi, Vijesti MK, 1970, 5. – Horvat – Matejčić – Prijatelj, Barok.

A. Ht.

KUTSCHERA VON WOBORSKY, Oswald, austr. povjesničar umjetnosti (Prag, 23. III. 1887 – Beč, 8. IV. 1922). Studirao povijest umjetnosti u Beču (M. Dvořák); najviše je istraživao umjetnost tal. baroka. Dva rada posvetio je umjetnosti u Dalmaciji: doktorsku tezu o trogirskoj katedrali (*Der Dom zu Traù*, Wien 1911) i studiju o renesansnome reljefu Sv. Ivana na ogradi crkve Sv. Jere na Marjanu u Splitu (*Das Giovanninorelief des Spalatinen Vorgebirges*, Jahrbuch CC, 1918).

R.

KUZMAN, Mijo, naivni kipar (Otočka kraj Koprivnice, 20. IX. 1910). Po zanimanju mlinar. Modelira u drvu od 1969, od kada i izlaže. Njegovi jednostavni oštro rezani likovi psihološki su individualizirani, zaustavljeni u trenutku izražajna pokreta (*Glava srditog čovjeka*, 1966; *Mlinar nosi vreću*, 1970; *Umorni čovjek*, 1974). Samostalno izlagao u Požezi (1970), Koprivnici (1972, 1974), Čakovcu (1976), Splitu (1977) i Hlebinama (1973, 1979).

LIT.: M. Špoljar, Skulptura hlebinskog kruga (katalog), Hlebine 1982.

VI. Mč.

KUZMIK, Ivan, naivni slikar i kipar (Duga Resa, 6. VIII. 1903 – Zagreb, 20. X. 1971). Nakon umirovljenja (1962) počeo se baviti slikarstvom i skulpturom. Izložbe njegovih radova održane su u Zagrebu 1964, 1965, 1969. i 1972.

KUZMICA, selo blizu Pleternice u Požeškoj kotlini. U baroknoj kapeli Sv. Kuzme i Damjana kasnogotička kadionica i korske klupe s rezbarenim ornamentima hrskavice (druga pol. XVII. st.).

KUZMINEC, selo u okolici Koprivnice. Župna crkva Sv. Kuzme i Damjana spominje se od 1334; god. 1659. nalazila se unutar kaštela koji je bio okružen jarkom. U današnjoj jednobrodnoj crkvi oslikao je svodove i stijene vješt majstor na kasnobarokni iluzionistički način. Freske se spominju od 1787.

KUZMINEC VETERNIČKI, selo kraj Mihovljana u Hrvatskome zagorju. Na osami se nalazi kapela Marije Magdalene (oko 1677). Na svetište, koje ima trostrani završetak, naslanja se sakristija. Pred gl. pročeljem (s gotičkim dovratnikom i zidnom slikom iz 1777) dograđen je otvoreni trijem s kaseti-